

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
-------------	---

BİRİNCİ BÖLÜM

ULUSLARARASI TİCARETTE RİSKLER VE LEX MERCATORIA

I. ULUSLARARASI TİCARETTE RİSKLER VE RİSKLERİ BERTARAF ETME YÖNTEMLERİ	5
A. Uluslararası Satım İlişkisinde Riskler.....	5
1. Fiziksel Riskler	6
2. Ticari Riskler	6
3. Politik Riskler	7
4. Hukuki Riskler	8
B. Riskleri Bertaraf Etme Yöntemleri: Uluslararası Satım Hukuku.....	10
1. Uluslararası Satım Sözleşmesi	10
2. Milli Hukuk Kaynakları.....	11
3. Uluslararası Kaynaklar: Uluslararası Kuruluşların Çalışmaları	12
II. ULUSLARARASI SATIM İLİŞKİSİNİ DÜZENLEYEN TEMEL KURALLAR: LEX MERCATORIA.....	15
A. Lex Mercatoria Kavramı ve Kapsamı.....	15
1. Tarihsel Açıdan Lex Mercatoria	16
2. Modern Lex Mercatoria Teorisi	17
B. Lex Mercatoria'nın Uluslararası Satım Sözleşmelerine Uygulanması.....	19
1. Milli Mahkemeler Önünde Görülen Uyuşmazlıklarda Lex Mercatoria'nın Uygulanması.....	19
2. Hakem Heyeti Önünde Görülen Uyuşmazlıklarda Lex Mercatoria'nın Uygulanması.....	21
C. Lex Mercatoria'nın Uluslararası Satım Hukukuna İlişkin Kaynakları.....	26

1. Uluslararası Sözleşmeler Hukukunun Genel İlkeleri.....	26
2. Standart Sözleşmeler	28
3. Yeknesak Kurallar.....	29
4. Ticari Adet ve Teamüller	29
5. Model Kanunlar ve Uluslararası Anlaşmalar	31
6. Davranış Kodları.....	33
7. Hakem Kararları	33
8. Uluslararası Restatement (Derleme) Metoduyla Hazırlanan Metinler.....	34
D. Uluslararası Satım Hukukuna İlişkin Yeni Lex Mercatoria Kaynakları.....	34
1. 2010 Tarihli Uluslararası Ticari Sözleşmelere İlişkin UNIDROIT İlkeleri... 34	
a. Genel Bilgi.....	34
b. UNIDROIT İlkelerinin Uluslararası Satım Hukukundaki Rollerini.....	37
aa. Ulusal ve Uluslararası Kodifikasyonlarda Model Olarak Kullanılma.....	37
bb. Özel Hukuk Sözleşmesi Hazırlanırken Örnek Olarak Kullanılma	38
cc. İlkelerin, Uluslararası Satım Sözleşmesinin Esasına Uygulanacak Hukuk Olarak Uygulanması	38
dd. Uluslararası Yeknesak Hukuk Araçlarının Yorumlanması ve Tamamlanması Amacıyla Kullanılma	41
ee. Sözleşme Statüsü olan Milli Hukuk Kurallarının Yorumlanması ve Tamamlanması Amacıyla Kullanılma.....	42
2. Avrupa Ortak Satım Hukuku Taslağı (Common European Sales Law, CESL)	42
a. Genel Bilgi.....	42
b. CESL ile CISG Arasındaki İlişki	45
c. CESL ile Kanunlar İhtilafı Kuralları Arasındaki İlişki.....	47
3. Uluslararası Sözleşmelerde Hukuk Seçimine İlişkin Lahey Prensipleri	49
a. Genel Bilgi.....	49
b. Prensiplerin Uluslararası Satım Hukukundaki Rollerini.....	51
aa. Ulusal ve Uluslararası Kodifikasyonlarda Model Olarak Kullanılma	51
bb. Milletlerarası Özel Hukuk Kurallarının Yorumlanması ve Tamamlanması Amacıyla Kullanılma	51
cc. Mahkemelerce ve Hakem Heyetlerince Uygulanma	52

İKİNCİ BÖLÜM
ULUSLARARASI SATIM SÖZLEŞMESİNDEN
DOĞAN BORÇ İLİŞKİLERİNE UYGULANACAK
HUKUK SORUNU

I. GENEL BİLGİ	53
II. ULUSLARARASI SATIM SÖZLEŞMESİNE UYGULANACAK HUKUK	56
A. Sübjektif Metot (Taraflarca Hukuk Seçiminin Yapılmış Olması)	57
1. Açık Hukuk Seçimi.....	59
2. Yapılan Hukuk Seçiminin Sözleşme ile Bağlantı Zorunluluğunun Bulunmaması.....	61
3. Kısmi Hukuk Seçimi.....	62
4. Zımni Hukuk Seçimi.....	63
5. Seçilen Hukukun Belli Bir Devlet Hukuku Olmaması Durumu (Lex Mercatoria)	66
6. Seçilen Hukukta Sonradan Meydana Gelen Değişikliklerin Uygulanacak Hukuka Etkisi.....	68
7. Hukuk Seçimi Anlaşmasının Geçerliliği Sorunu.....	69
B. Objektif Metot (Taraflarca Hukuk Seçiminin Yapılmamış Olması)	71
1. Sözleşmenin Ticari veya Mesleki Faaliyetler Gereği Kurulmasının Tespiti	72
2. Karakteristik Edim Borçlusu	73
3. İşyeri	75
4. Yerleşim Yeri	76
5. Mutad Mesken.....	77
C. Daha Sıkı ilişkili Hukuk Metodu	78
III. ULUSLARARASI SATIM SÖZLEŞMESİNE UYGULANACAK HUKUKUN KAPSAMI	79
A. Sözleşme Statüsünün Uygulama Alanı Kapsamında Bulunan Durumlar	79
1. Genel Bilgi.....	79
2. Sözleşmenin Kuruluşu ve Maddi Geçerliliğine Uygulanacak Hukuk	80
3. Zamanaşımı	81
B. Sözleşme Statüsünün Uygulanmadığı Haller.....	82
1. Uluslararası Anlaşmalar.....	82
2. Satım Sözleşmesinin Kuruluşuna Yönelik İrade Beyanlarının Varlığı ve Geçerliliği.....	83
3. İfanın Gerçekleştirme Biçimi ve Koruma Tedbirleri	85
4. Ehliyet	86

a. Gerçek Kişiler	86
b. Tüzel Kişiler	88
5. Şekil	89
6. Kamu Düzeni	90
7. Doğrudan Uygulanan Kurallar	93
a. Lex Fori'nin Doğrudan Uygulanan Kuralları	95
b. Lex Causae'nın Doğrudan Uygulanan Kuralları	97
c. Üçüncü Ülkenin Doğrudan Uygulanan Kuralları	97
8. Özelliği Olan Sözleşmeler	99
a. Taşınmaz Mal Satımı Sözleşmesi	100
b. Tüketici Satım Sözleşmesi	100
c. Resmi Artırma ile Yapılan Satışlar	102
IV. ULUSLARARASI SATIM SÖZLEŞMESİNE UYGULANACAK OLAN HUKUKUN YABANCI HUKUK OLMASI DURUMUNDA BU HUKUKUN MUHTEVASININ TESPİTİ	103
V. AVRUPA BİRLİĞİ (AB) MİLLETLERARASI ÖZEL HUKUKUNDA SÖZLEŞMEDEN DOĞAN BORÇ İLİŞKİLERİNE UYGULANACAK HUKUK	107
A. Genel Bilgi	107
B. Roma I Tüzüğü	110
1. Sübjektif Metot: Hukuk Seçimi	110
2. Objektif Metot: Hukuk Seçiminin Yapılmamış Olması Durumunda Uygulanacak Hukuk	114

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

CISG VE KANUNLAR İHTİLAFI KURALLARI

I. CISG'A TARİHSEL BAKIŞ VE CISG'IN KONUSU	119
II. CISG'IN UYGULANMA ŞARTLARI VE KANUNLAR İHTİLAFI KURALLARI	124
A. Genel Olarak	124
B. Uluslararası Taşınır Mal Satımına İlişkin Bir Sözleşme Olmalıdır	126
1. Bir Satım Sözleşmesi Olmalıdır	126
2. Satım Sözleşmesi Uluslararası nitelik arz etmelidir	129
3. Satım Sözleşmesinin Konusu Taşınır Mallara İlişkin Olmalıdır	133
a. CISG'in Konusu olan Mallar	133

b. CISG'in Uygulama Alanı Bakımından Satım Sözleşmesinin Konusu Olmayan Mallar.....	134
C. CISG'a Taraf bir Devler ile Bağlantının Bulunması Gerekir	136
1. Tarafların İşyerlerinin CISG'a Taraf Farklı Devletlerde Bulunması, Doğrudan Uygulama	136
2. Forum Devletin Kanunlar İhtilafı Kurallarının CISG'a Taraf Bir Devletin Hukukunu Yerkili Kılması, Dolaylı Uygulama	142
a. Anlaşmanın 95. Maddesine Göre Çekince Koymayan Taraf Devletin Mahkemesinde Davanın Açılmış olması.....	145
b. Anlaşmanın 95. Maddesine Göre Çekince Koyan Taraf Devletin Mahkemesinde Davanın Açılmış olması.....	146
c. CISG'a Taraf Olmayan Bir Devletin Mahkemesinde Davanın Açılmış Olması.....	147
III. İRADE MUHTARİYETİ VE CISG	148
A. Tarafların CISG'ı Uygulama Alanı Dışı Bırakması (Opting Out).....	149
B. Tarafların CISG'ın Uygulanacağını Kararlaştırmaları (Opting in)	153
IV. TAHKİM YARGILAMASINDA CISG'IN UYGULANMASI.....	155
V. CISG'DA YORUM VE BOŞLUK SORUNLARININ ÇÖZÜMLENMESİNDE KANUNLAR İHTİLAFI KURALLARININ ROLÜ	160
A. CISG'da Yorum Sorunu ve Çözümü	160
1. Anlaşmanın Uluslararası Niteliği	162
2. Anlaşmanın Yeknesak Uygulanmasının Sağlanması	164
3. Uluslararası Ticarete Dürüstlük Kuralının Gözetilmesi	165
B. CISG'da Boşluk Sorunu ve Çözümü.....	166
1. Harici Boşlukların Kanunlar İhtilafı Kurallarına Göre Doldurulması	167
a. Sözleşmenin Geçerliliği Sorunu.....	168
b. Sözleşmenin Mülkiyet Üzerindeki Etkileri.....	171
c. Sözleşme Konusu Malın Sebep Olduğu Cismani Zarar veya Ölümden Dolayı Sorumluluk	172
d. Anlaşma Kapsamında Olmayan Diğer Konular	173
2. Dahili Boşlukların Doldurulması	174
a. Anlaşmanın Genel İlkelerine Göre Boşluk Doldurma.....	174
b. Devletler Özel Hukuku Kurallarına Göre Boşluk Doldurma	176

C. CISG'in Yorumlanmasında ve Boşluk Doldurmada Homeward Trend ve Lex Forism	179
VI. DEĞERLENDİRME.....	186

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ULUSLARARASI SATIM SÖZLEŞMELERİNDE HASARIN İNTİKALİNE UYGULANACAK HUKUK SORUNU

I. TÜRK HUKUKUNDA SATIM SÖZLEŞMESİNDE HASAR VE YARARIN GEÇİŞİ	191
A. Genel Olarak	191
B. Satım Sözleşmesinde Hasar ve Yararın Geçmesine İlişkin Esaslar.....	192
C. Koşula Bağlı Satım Sözleşmelerinde Hasar ve Yararın Geçmesi.....	196
II. TÜRK KANUNLAR İHTİLAFI HUKUKUNA GÖRE HASARIN İNTİKALİNE UYGULANACAK HUKUK	197
III. CISG BAĞLAMINDA HASARIN GEÇİŞİ.....	199
A. Genel Bilgi	199
B. CISG Kapsamında Hasarın Tanımı ve Semen Hasarının İntikal Etmesinin Genel Sonucu	201
C. Mesafeli Satışlarda Hasarın Geçışı (Satım Sözleşmesi Bağlamında Malların Taşınması Gerekiyorsa).....	205
D. Taşınmakta olan Malların Satışında Hasarın İntikali	209
E. Aranacak veya Götürülecek Borç Doğuran Satım Sözleşmelerinde Hasarın Geçışı	210
F. Esaslı Sözleşme İhlali halinde Hasarın Geçışı	212
IV. INCOTERMS KURALLARI VE HASARIN GEÇİŞİ.....	213
A. Genel Bilgi	213
B. INCOTERMS Kurallarının Kapsamı ve Hukuki Niteliği	215
C. INCOTERMS 2010 Kurallarının Getirilme Sebepleri.....	220
D. INCOTERMS 2010 Kurallarının Getirdiği Değişiklikler	221
E. INCOTERMS Kuralları ve Hasarın Geçışı	225
1. EXW (İşyerinde Teslim).....	225
2. FCA (Taşıyıcıya Masrafsız Teslim).....	226
3. CPT (Taşıma Ödenmiş Olarak)	228
4. CIP (Taşıma ve Sigorta Ödenmiş Olarak)	229
5. DAT (Terminalde Teslim).....	230

6. DAP (Belirlenen Yerde Teslim)	231
7. DDP (Gümrük Resmi Ödenmiş Olarak Teslim).....	232
8. FAS (Gemi Doğrultusunda Masrafsız).....	233
9. FOB (Gemide Masrafsız).....	234
10. CFR (Masraflar ve Navlun)	237
11. CIF (Masraflar, Sigorta ve Navlun).....	238
V. HASARIN İNTİKALİ AÇISINDAN CISG VE INCOTERMS KURALLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ	240

BEŞİNCİ BÖLÜM

ULUSLARARASI SATIM HUKUKUNDA SATIM KONUSU MAL ÜZERİNDEKİ MÜLKİYET HAKKINA UYGULANACAK HUKUK SORUNU

I. GENEL OLARAK	245
II. MUKAYESELİ HUKUKTA TAŞINIRLAR ÜZERİNDEKİ MÜLKİYET HAKKINA UYGULANACAK HUKUK	246
III. TÜRK KANUNLAR İHTİLAFI KURALLARINA GÖRE TAŞINIRLAR ÜZERİNDEKİ MÜLKİYET HAKKINA UYGULANACAK HUKUK	251
A. Lex Rei Sitae Kuralı	251
B. Lex Rei Sitae Kuralının Uygulanmasındaki Temel Problem: Statü Değişikliği (Conflict Mobile).....	254
1. Tamamlanmış İşlemlerde	255
2. Tamamlanmamış İşlemlerde.....	256
C. Lex Rei Sitae Kuralının Uygulanmadığı Durumlar.....	257
1. Taşınmakta Olan Mallar (Res in Transitu) Hakkında Uygulanacak Hukuk	257
2. Taşıma Araçları Üzerindeki Aynı Haklara Uygulanacak Hukuk.....	259
3. Aynı Haklara İlişkin İşlemlerde Ehliyete Uygulanacak Hukuk.....	260
4. Aynı Haklara İlişkin İşlemlerin Şekline Uygulanacak Hukuk	261
IV. EMTİAYI TEMSİL EDEN SENETLERDEN OLAN KONİŞMENTO İLE MALIN DEVREDİLMESİ DURUMUNDA AYNI HAKLARA UYGULANACAK HUKUK SORUNU.....	261
A. Genel Olarak	261
B. Konişmentonun Eşyayı Temsil İşlevinin Varlığı ve Niteliğinin Tespitine Uygulanacak Hukuk.....	266

1. Konişmentonun Devir Yeri Hukuku	267
2. Konişmentonun Düzenlenmesi Anında Eşyanın Bulunduğu Yer Hukuku	267
C. Konişmentonun Devrinin Aynı Sonuçlarına Uygulanacak Hukuk	268
1. Eşyanın Bulunma Yeri Hukuku	269
2. Malikin İkametgâhı Hukuku	269
3. Devir Yeri Hukuku	270
D. Konişmento Hamili ile Konişmentoya Hamil Olmayan Üçüncü Kişiler Arasındaki Uyuşmazlıklarda Uygulanacak Hukuk Sorunu	271
V. MÜLKİYETİ SAKLI TUTMA SÖZLEŞMESİNE UYGULANACAK HUKUK SORUNU	272
A. Genel Olarak	272
B. Mukayeseli Hukukta Mülkiyeti Saklı Tutma Sözleşmesine Uygulanacak Hukuk	273
C. Türk Hukukunda Mülkiyeti Saklı Tutma Sözleşmesine Uygulanacak Hukuk	279

ALTINCI BÖLÜM

CISG VE KANUNLAR İHTİLAFI KURALLARI ÇERÇEVESİNDE İMALATÇININ SORUMLULUĞU

I. GENEL OLARAK	283
II. CISG KAPSAMINDA İMALATÇININ SORUMLULUĞU VE KANUNLAR İHTİLAFI KURALLARI	283
A. CISG'in 5. Maddesinin Kapsamı	283
B. CISG'in Malvarlığına İlişkin Zararlar Açısından Uygulanabilirliği	287
C. İmalatçının Sorumluluğu Açısından Milli Hukuk Sistemleri ve CISG Bağlamında Taleplerin Yarışması	291
III. KANUNLAR İHTİLAFI KURALLARI ÇERÇEVESİNDE İMALATÇININ SORUMLULUĞU	294
A. 1973 Tarihli İmalatçının Sorumluluğuna Uygulanacak Hukuka İlişkin Lahey Anlaşması	294
B. Avrupa Birliği Milletlerarası Özel Hukukunda İmalatçının Sorumluluğu	298
1. Haksız Fiillere İlişkin Genel Bağlama Kuralı (Madde 4)	299
2. İmalatçının Sorumluluğuna İlişkin Özel Bağlama Kuralı (Madde 5)	300
C. Türk Milletlerarası Özel Hukukunda İmalatçının Sorumluluğu	305